

Kasvatuksesta.

Mikä on nykyisen kasvatukseenne todellinen päämäärä? Onko se sielun sivistys ja kehitys oikeaan suuntaan? Onko sen tarkoitus opettaa perinnöttömille ja onnettomille ihmisille elämän taakan rohkeata kantamista; karaista heidän tahtoaan; opettaa heille lähimmäisrakkautta ja keskinäisen riippuvaisuuden ja veljeyden tunnetta ja siten luoda käytölliseen elämään pysyvää luonnetta? Ei suinkaan. Ja kuitenkin tämä epäilemättä on kaiken todellisen kasvatuksen tarkoitus. Kukaan ei sitä kiellä; kaikki teidän kasvattajanne sen myöntävät ja pitävät pitkiä puheita asiasta. Mutta mikä on heidän toimintansa käytöllinen tulos? Jokainen nuori mies ja poika, vieläpä jokainen nuorempi koulunopettaja vastaa: „nykyisen kasvatuksemme päämäärä on tutkintojen suorittaminen“, järjestelmä, joka ei ole omiansa kehittämään oikeata kilpailua, vaan joka synnyttää ja elähyttää luulevaisuutta, kateutta, jopa vihaakin nuorten kesken, ja joka siis kasvattaa heitä kovasydämiseen itsekkyyteen ja kunnianosotusten ja etujen pyydystelemiseen sen sijaan että herättäisi heissä ihmisystävällisiä tunteita.

Ja mitä ovat nuo tutkinnot – poikiemme ja nuorukaistemme kauhu? Ovathan vain luokitusjärjestelmä, jonka mukaan koulukasvatukseenne tuloksia merkitään tauluntapaiseen muotoon. Toisin sanoen, ne ovat nykyisen tieteellisen metoodin käytöllinen sovittaminen *Genus homo*'on (ihmiseen) pidettynä paljaana ymmärrysolentona. Nyt „tiede“ opettaa, että ymmärrys on aivomolekyylin mekaanisen vuorovaikutuksen tulos; siis on kerrassaan johdonmukaista, että nykyinen kasvatustapa on melkein puhtaasti mekaaninen – jonkinmoinen itseliikkuva kone, joka valmistaa järjeä leivisköittäin. Vähäinenkin kokemus osottaa riittävästi, ettei tutkintojen tuoma sivistys ole muuta kuin ruumiillisen muistin harjoittamista, ja aikaa voittaen kaikki teidän koulunne siihen alistuvat. Mitä taas tulee todelliseen ajatuskyvyn ja järjen kehittämiseen, on semmoinen aivan mahdoton, niinkauvan kuin kaikki on arvosteltava ja punnittava kilpatutkintojen nojalla. Toiselta puolen koulusivistys on mitä tärkein luonteen kehittämiseksi etenkin siveellisessä suhteessa. Mutta alusta loppuun teidän nykyinen järjestelmänne perustuu n. k. tieteellisiin ilmoituksiin: „taisteluun olemassa-olosta“ ja „parhaiten varustettujen eloon jäämiseen“. Koko varhemman elämänsä aikana teroitetaan joka ihmiseen noita totuuksia sekä kokemuksen ja käytöllisten esimerkkien että suoranaisen opetuksen kautta, kunnes hänen on mahdoton vapautua siitä mielteestä, että „minä“, alempi, persoonallinen, eläimellinen minuus on elämän summa, Siinä teillä on kaiken kurjuudenlähde, kaikkien rikosten ja sydämettömän itsekkyyden runsas lähde. Itsekkyyks on, kuten monta kertaa olen toistanut, ihmissuvun kirous ja kaiken pahan ja kaikkien rikosten hedelmällinen äiti; ja teidän koulunne ovat tämän itsekkyyden taimettoja.

Kasvatustapojen on kolmea pääalajia: kansakoulu, keskiluokan koulut ja korkeammat oppilaitokset. Käytöllinen kauppa-aines on uudenaikaisena puolena, ja vanha oikeuskoinen klassillinen aines heijastaa raskasta arvollisuuttaan aina kansakoulunopettaja seminaareihin saakka. Täällä näemme selvästi tieteellis-aineellisen kappaleen syrjäyttävän elähtäneen oikeuskoinen ja klassillisen. Eipä sen syykään kaukana ole. Tämän kasvatustapojen esineinä ovat markat ja pennit, yhdeksänentoista vuosisadan *summum bonum* (korkein hyvä). Siten kohdistuu yhteen paikkaan kaikki se voima, jonka sen kannattajien aivomolekyylit synnyttävät, ja niinmuodoin meillä on johonkin määrin järjestetty armeija *sivistyneitä*, spekulatiivisia älyjä, pienempi luku henkilöitä, joita on opetettu sotimaan niitä tiedottomia, yksinkertaisia joukkoja vastaan, jotka ovat tuomitut älyllisesti voimallisempien, heidän elättämiensä veljien sorron uhriksi. Semmoinen kasvatustapa ei ole ainoastaan *epäteosoofinen*, se on vallan *epäkristillinenkin*. Suoranainen seuraus tästä kasvatustapojen haarasta on markkinan täytyminen rahaahankkivilla koneilla, sydämettömällä, itsekkäillä ihmisillä – peto-eläimillä – joita on erittäin huolellisesti kasvatettu rosvoamaan kanssaihmissiään ja käyttämään hyväkseen heikompien veljiensä tiedottomuutta. Joskin muoto vaihtelee, on henki kaikkialla sama:

epäteosoofinen ja epäkristillinen, olipa kysymys tiedemiesten valmistamisesta tai pappien ja teologien.

Teidän kasvatusjärjestelmänne niin sanoakseni hankkii tavaroita tilauksen mukaan, katsomatta nuorten luontaisiin taipumuksiin eli lahjoihin. Pieni raukka, joka pyrkii tähän progressiiviseen opin paratiisiin, joutuu melkein suoraan lastenkamarista valmistavan koulun polkumyllyyn. Täällä häneen heti käyvät käsiksi tuon aineellisälyllisen tehtaan työmiehet, ja hänen päänsä täytetään latinalaisella, ranskalaisella ja kreikkalaisella kieliopilla, vuosiluvuilla ja tauluilla, niin että jos hänellä on mitään luontanaista taipumusta, puristavat sen hänestä pian nämä valssit, joita Carlyle niin saattuvasti on kutsunut „kuolleiksi sanoiksi“. Tähän tulee pintapuolinen tieto valituista, n. k. raamatullisista tosiseikoista, josta opinnosta kaikki järki on karkoitettu. Se on ainoastaan muistiläksyä, ja opettajan „minkätähden“ koskee asianhaaroja, ei järkiperusteita . . .

Ei ole yhtään *vapaasti* ajattelevia poikia ja tyttöjä, ja ylipäänsä ensimmäinen kasvatus jättää jälkeensä kutistetun ja vääristellyn mielen. Sopivan ja raittiin kasvatusjärjestelmän tulee kehittää mitä voimallisin ja vapain mieli, harjaantunut loogillisessa ajattelussa, ei sokeassa uskossa. Kuinka saatatte koskaan odottaa hyviä tuloksia, niin kauvan kuin turmelette lastenne ajatuskyvyn käskemällä heitä sunnuntaina uskomaan raamatullisiin ihmetöihin, mutta opettamalla heille muina viikkopäivinä, että semmoiset asiat ovat mahdottomat luonnontieteiden mukaan . . .

Jos meillä olisi rahaa, perustaisimme kouluja, jotka tuottaisivat muuta kuin lukevia ja kirjoittavia nälkäkandidaatteja. Lapset saisivat ennen kaikkea oppia itseensä luottamaan, kaikkia ihmisiä rakastamaan, olemaan suvaitsevaisia ja omaa voittoa pyytämättä ja, mikä on tärkein, itse ajattelemaan ja tekemään johtopäätöksiä. Supistaisimme puhtaasti mekaanisen muistityön mitättömän pieneksi ja käyttäisimme aikaa sisäisten aistien ja uinuavien kykyjen kehittämiseksi. Koettaisimme kasvattaa erityisesti joka lasta ja kasvattaa sitä niin, että sen kyvyt kehittyisivät sopusointuisasti ja tasaisesti ja niin täydelliseksi kuin mahdollista, koettaisimme luoda *vapaita* miehiä ja naisia, vapaita sekä älyllisesti että siveellisesti, vapaita ennakkoluuloista kaikissa suhteissa ja ennen kaikkea *epäitsekäitä*, ja uskomme, että paljon tästä, jollei kaikki, saavutettaisiin *sopivan ja tosi teosoofisen kasvatuksen avulla*.

H. P. Blavatsky.

(„The Key to Theosophy“).